

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500 —; pentru particulari Lei 400 —; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300 —. În străinătate Lei 800 —. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6 —

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Plasarea capitalurilor internaționale. — Stabilizare și bilanț. — În jurul pensionării funcționarilor unguri, cari n'au depus la timpul său jurământul. — Chestiunea electrificării părților de sud ale Ardealului. — A cincina scrisoare către plugari. — Situația. — *Cronică:* Necrolog. Membri ai Consiliului superior al Cooperăției. I. R. D. P. (Industria Română de Petrol). Fabricațiunea automobilelor și a filmelor de cinematograf. — Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României. — Concurs.

Plasarea capitalurilor internaționale.

La strigătul de alarmă al Francezilor contra acaparării de către Americani a bogățiilor din Europa, răspunde guvernul Statelor Unite prin Grosvenor Jones, subsecretar de stat în Ministerul de comerț la resortul finanțelor, care a ținut nu de mult o conferință în Berlin.

El spune că dacă se face o analiză a statistice de export a Statelor Unite se poate constata că exportul articolelor de alimentație și materii prime a scăzut, urcându-se însă exportul mărfurilor fabricate. Mărfurile cari se exportau din America înainte de războiu aflau fără reclamă de bușeu în toată lumea și se vindeau ușor deoarece toate țările se aprovizionau de aici. A urmat războiul. Alte țări au făcut Americii concurență serioasă la livrarea articolelor de alimentație și materii prime. În decursul războiului America a produs multe fabricate, iar la sfârșitul acestuia avea o capacitate de producțiune care întrecea cu mult necesitățile piețelor interne. Această situație a necesitat pe fabricanții americani să exporteze sub orice condițiuni. În 1919 și 1920 a fost ușor deoarece mărfurile se ofereau și pe credit. Astfel a devenit

America țara principală pentru exportul de capitaluri și s'a schimbat din debitoare în creditoare. Aceasta schimbare a atras atențiunea întregii lumi și este considerată ca o urmare a războiului. Desvoltarea Americii era însă inevitabilă. A primit incontestabil un impuls prin războiu; căci deși în 1914 plasările capitalurilor streine în Statele Unite erau de dolari 5 miliarde, avea și America plasat în streinătate aproape $\frac{1}{2}$ din această sumă, cu deosebire după 1900 în Canada, Cuba și America Centrală. O țară care dispune de atâtea bogății naționale ca America, trebuie necondiționat să devină cu timpul din debitoare în creditoare.

Rolul ce l-a avut capitalul american în ultimii 10 ani îl știe și-l apreciază toată lumea. Se vorbește mult de datoriiile de războiu, cea 10 miliarde, pe cari le va primi America. Nu trebuie uitat însă că din 1918 diferite guverne streine și întreprinderi industriale au împrumutat pe piețele americane aproape 9 miliarde dolari. Afară de aceasta sumă au mai plasat particulari din America 2—3 miliarde în întreprinderile din streinătate, astfel că America contribuie în mare măsură la ridicarea, deci refacerea economică mondială.

Din 1914 a crescut tendința de a plasa capitaluri americane în streinătate. Mișcarea acestui capital nu s'a manifestat deajuns din cauza împrumuturilor făcute de guvernele și întreprinderile streine. În ultimul an însă s'au mărit plasările de capital ale Americanilor în streinătate, pe când împrumuturile țărilor streine s'au redus pe piețele americane. Aproape nu trece săptămână ca gazetele să nu scrie că Americanii au cumpărat o uzină de

electricitate, o fabrică de telefoane ori că au pus bazele unei întreprinderi miniere în America de Sud, China, Africa ori Anglia. Dar și întreprinderile streine prind rădăcini în Statele Unite. Capitaliștii din Europa cumpără din nou, ca înainte de războiu întreprinderi americane. Din informațiunile adunate de resortul financiar al Ministerului de comerț al Statelor Unite se poate constata că streinii nu cumpără numai obligațiunile externe plasate în America, cari sunt emise în dolari, ci și acțiuni; iar Americanii cumpără pe piețele streine obligațiunile guvernelor și acțiunile întreprinderilor streine.

Cei mai mulți nu înțeleg această mișcare a capitalurilor internaționale. Americanii nu se miră de interesul celor arată Europeanii întreprinderilor americane, ci se miră de achizițiile mari ale acestora. Europeanii la rândul lor nu se miră că Americanii cumpără în Europa întreprinderi, ci se miră de prețurile fantastice ce acestea oferă atunci, când și întreprinderile americane sunt așa de rentabile.

După părerea lui Grosvenor Jones exportul acesta de capitaluri americane neliniștește de geaba pe mulți Americani și Europeni.

El crede că neliniștea lor nu este motivată. Aceste plasări de capitaluri în streinătate se referă în primul rând la întreprinderile ale căror produse sunt patentate, ori la confecționarea cărora se cere o dexteritate mai mare și o organizare mai bună. Plasările acestea sunt mult influențate de legile patentelor, tarifele vamale și de necesitatea de-a se lupta cu concurenți mai favorabil situați. Niciodată însă plasările acestea nu vor deveni periculoase industriilor din țara respectivă, a căror întreprinzători înființează fabrici în streinătate. Aceste mișcări în industrie nu sunt altceva, decât schimbul metodelor speciale pentru fabricarea articolelor patentate, ori în unele cazuri a capacităților tehnice. Atâta timp cât se pun piedeci schimbului liber de mărfuri, care se bazează pe diviziunea muncii internaționale, va continua în industrie mișcarea despre care am scris, deoarece capitalul este internațional, el nu cunoaște frontiere politice, ci dă mână de ajutor acolo unde află teren prielnic.

Stabilizare și bilanț.

Repercursiunile stabilizării monetare asupra întreprinderilor economice private.

De Petre Porușiu, prof. univ.
(Urmare).

3. Considerațiuni generale asupra instabilității monetare.

Contabilitatea este indispensabilă pentru a cunoaște exact situația materială a comerciantului, fiindcă patrimoniul său compus din multe și variate elemente este supus unei continue schimbări. De aici necesitatea ca comerciantul să înscrie operațiunile sale în registre și să le recapituleze periodic. Recapitularea aceasta se face prin inventar și bilanț. Inventarul arată în mod detaliat tot ceea ce are și datorează comerciantul la o anumită dată, iar bilanțul este un rezumat al inventarului, redactat — pe grupuri de valori având aceeași natură — sub forma alor două coloane de cifre, numite „active” și „pasive” și care se balansează astfel, că activul este egal cu pasivul plus capitalul. Pentru societățile comerciale, a căror existență legală este în funcție de integritatea capitalului lor social, formula suferă modificarea, că creșterea și scăderea capitalului este arătată deosebit și este echilibrată prin contul profit și pierdere.

În scopul de a demonstra cele spuse ne putem servi de următoarele formule:

$$A - P = C, \text{ deci în forma bilanțului} \\ A = C + P$$

A înseamnă active, P pasive și C capital. La societățile comerciale mai distingem X beneficiul și Y pierderea. În concepția legală societățile comerciale au o ființă patrimonială distinctă de patrimoniile asociațiilor; în consecință rezultatele gestiunii unui period trebuie să fie arătate deosebit, căci ele nu rămân în patrimoniul societății, ci trec în patrimoniile asociațiilor, ca beneficii, sau scad valoarea mijloacelor asociațiilor, ca pierderi. (E. Folliet, *Le bilan dans les sociétés anonymes*, p. 8-12). Avem deci în loc de

$$A - P = C,$$

$$A - P = C + X, \text{ sau}$$

$$A - P = C - Y, \text{ sau în forma bilanțului}$$

$A = C + P + X$ pentru bilanțul unei societăți care încheie gestiunea cu beneficiu și

$$A + Y = C + P \text{ pentru bilanțul unei societăți care încheie cu pierdere.}$$

Am spus că atât activul cât și pasivul se compune din grupuri de valori având aceeași natură. Valorile acestea sunt exprimate în monedă și încă, prin dispozițiunea legii, în moneda țării. Moneta din momentul ce are un curs forțat nu mai este un măsurător de valori constant, adecă

nu raportează la aceeași bază invariabilă operațiunile economice și faptele juridice înserise succesiv în registre și rezapitulale în inventar și bilanț la finele unui period de gestiune. În consecință, dacă dorim să cunoaștem repercusiunile instabilității monetare asupra întreprinderilor comerciale și industriale, trebuie să procedăm la analiza pozițiilor de bilanț, descompunându-le în conturile lor originale. Să luăm un exemplu practic. Presupunem că o societate pe acțiuni industrială a luat finanță cu un capital de Lei 1,000.000 și a beneficiat de credite de Lei 200.000 dela diferiți furnizori; societatea a plasat Lei 250.000 în imobile, Lei 180.000 în mașini și instalațiuni, Lei 240.000 în materii prime; are în depozit mărfuri fabricate în valoare de Lei 300.000 și numerar Lei 230.000. Ea va face deci următorul bilanț:

Active	BILANȚ	Pasive
Numerar . . .	Lei 230.000	Capital . . .
Imobile . . .	" 250.000	Furnizori . . .
Mașini și instalațiuni . . .	" 180.000	" 200.000
Materii prime . . .	" 240.000	
Mărfuri fabricate . . .	" 300.000	
	Lei 1,200.000	Lei 1,200.000

La pasive sunt arătate capitalurile cari au fost puse la dispoziția societății, iar la active vedem în ce chip au fost ele întrebuințate. Formula este valabilă și pentru un bilanț care încheie cu beneficiu sau pierdere, fiindcă beneficiul ce se arată la pasive este capital — rezultat din gestiune — plasat după arătarea activelor, iar pierderea arătată la active este tot o întrebuințare a capitalurilor puse la dispoziția societății.

Ipoteza întâiu: bilanț încheiat cu beneficiu:

Active	BILANȚ	Pasive
Numerar . . .	Lei 230.000	Capital . . .
Imobile . . .	" 250.000	Furnizori . . .
Mașini și instalațiuni . . .	" 180.000	Beneficiu . . .
Materii prime . . .	" 240.000	" 100.000
Mărfuri fabric. . .	" 300.000	
	Lei 1,300.000	Lei 1,300.000

Ipoteza a doua: bilanț încheiat cu pierdere:

Active	BILANȚ	Pasive
Numerar . . .	Lei 150.000	Capital . . .
Imobile . . .	" 250.000	Furnizori . . .
Mașini și instalațiuni . . .	" 180.000	" 200.000
Materii prime . . .	" 240.000	
Mărfuri fabric. . .	" 220.000	
Pierdere . . .	" 160.000	
	Lei 1,200.000	Lei 1,200.000

Privind mai de aproape diferitele poziții de bilanț, ne vom da samă că fluctuațiunile monetei

nu le ating pe toate în măsură egală. Alta e valoarea exprimată în Lei hârtie pe cursul de astăzi, a imobilului achiziționat în anul 1914, decât era atunci în Lei aur. Leul reprezenta la 1914 0,2903 gr. aur fin, paritatea aur între Leu și Dolar era 5,1826; astăzi Leul cântărește — în conformitate cu legea monetară dela 7 Februarie 1929 (Monit. Oficial No. 30 bis, 7 Febr. 1929) — 9 miligrame aur, paritatea lui față cu dolarul este 167,18 și 1 Leu aur vechiu valorează 32,258 Lei aur noi sau Lei hârtie stabiliți. Totuș imobilul care la 1914 valora 250.000 Lei vechi, astăzi nu valorează de 32,258 ori atâția, adică 8,064.500 Lei noi, ci abea ceva peste 4 milioane Lei noi sau Lei hârtie stabiliți. (V. și Mabit, op. cit. p. 6).

Deși există aceste diferențe exorbitante, contabilitatea din cauza dispozițiilor legale privitoare la continuitatea bilanțului — cum a fost cazul în Germania, Handelsgesetzbuch (HGB) paragr. 261 — și din cauza cursului forțat impus prin lege, nu a ținut samă de deprecierea succesivă a Leului, — operând cu Lei de diferită valoare internă ca și când aceasta ar fi fost constantă: au fost totalizate imobilele din 1914 cu stocurile de materii prime din anii următori și cu mărfurile și creanțele actualmente existente.

Examinând toate pozițiile de bilanț sub raportul deprecierei valutare ajungem la concluziunea, că ele pot fi grupate în mai multe categorii.

La active, cea dintâiu categorie o constituie imobilele (terenele virane, clădirile), instalațiunile, mobilierul, materialul, brevetele și licențele pentru exploatarea invențiilor, — care toate se pot cuprinde sub denumirea colectivă de imobilizări.

A doua categorie sunt participațiunile, chitritele anticipate, alte avansuri, cauțiuni și ori-cari alte capitaluri angajate în afaceri cari nu pot fi imediat lichidate.

A treia: mărfurile, creanțele față de clienți, efectele de primit, titlurile în portofoliu (rente de stat, bonuri, obligațiuni sau acțiuni), cari toate sunt de obicei ușor realizabile.

A patra: sumele disponibile în cassă și la bănci.

Câtă vreme acelea din categoria întâia își conservă utilitatea pentru exploatarea întreprinderii, independent de fluctuațiunile monetei, acelea din categoriile următoare sunt supuse fluctuațiunilor.

La pasive distingem: 1. așa numitele pasive pur financiare (Folliet, op. cit. p. 20) — numite și pasive față de societate — prin care înțelegem capitalul social, rezervele și beneficiile; 2. pasive față de terți: sumele împrumutate (obliga-

țiunile) și datorile către furnizori. Și aici numai categoria a doua urmează variațiunile monetei, căci categoria întâi arată proveniența valorilor active ale întreprinderii și se identifică cu creșterea sau scăderea de valoare a plasamentelor. Un bilanț tip, aranjat pe grupuri de valori, în sensul celor de mai sus s'ar prezenta deci astfel:

Active	BILANȚ		Pasive
<i>Imobilizăzi:</i>			
Imobile . . . Lei	350.000		<i>Pasive către societate:</i>
Instalațiuni . . . "	240.000		Capital . . . Lei 1,500.000
Mobilier . . . "	10.000		Rezerve . . . " 300.000
Material . . . "	250.000		Beneficii . . . " 100.000
Brevete și licențe	50.000		
<i>Valori angajate:</i>			
Participațiuni Lei	250.000		<i>Pasive către terți:</i>
Avansuri . . . "	50.000		Creditori . . . Lei 900.000
Cauțiuni . . . "	20.000		Furnizori . . . " 420.000
<i>Active realizabile:</i>			
Mărfuri . . . Lei	1,000.000		
Titluri în por-			
tofoliu . . . "	200.000		
Clienți . . . "	600.000		
<i>Disponibilități:</i>			
Casă și bănci Lei	200.000		
	Lei 3,220.000		Lei 3,220.000

Regrupând acuma conturile acestui bilanț după criteriul variabilității lor în funcție de cursul monetei, avem următorul tablou;

Active	BILANȚ		Pasive
<i>Posturi fixe:</i>			
Imobile . . . Lei	350.000		<i>Posturi fixe:</i>
Instalațiuni . . . "	240.000		Capital . . . Lei 1,500.000
Mobilier . . . "	10.000		Rezerve . . . " 300.000
Material . . . "	250.000		Beneficii . . . " 100.000
Brevete și licențe	50.000		
Participațiuni . . . "	250.000		
Mărfuri . . . "	1,000.000		
<i>Posturi variabile:</i>			
Avansuri . . . Lei	50.000		<i>Posturi variabile:</i>
Cauțiuni . . . "	20.000		Obligațiuni . . . Lei 900.000
Titluri în por-			Furnizori . . . " 420.000
tofoliu . . . "	200.000		
Clienți . . . "	600.000		
Casă și bănci . . . "	200.000		
	Lei 3,220.000		Lei 3,220.000

(A se vedea și Mabit, op. cit. p. 23—26).

Cifrele posturilor variabile nu ne interesează mai departe: sub regimul cursului forțat creanțele și datorile în Lei, întocmai ca și numerarul din casă sunt exprimate exact prin moneda eurentă, indiferent de valoarea internă și de cota monetei naționale pe piețele externe; excepție fac — întrucât nu sunt prohibite (Cas. l. 29 Decembrie 1925, Pandectele Române 1921—1922 l. p. 1) — stipulațiunile exprese cu clauza prevăzută în codul civil austriac art. 988, care prevede ca bază pentru executarea obligațiunii valoarea internă (rapor-

tată la aur sau la monedă stabilă) în momentul contractării. („Dacă s'a schimbat valoarea internă a monetei, împrumutătorul trebuie să facă plata în raport cu valoarea internă ce avea felul monetei date în timpul împrumutului“).

(„Revista juridică“)

(Va urma)

In jurul pensionării funcționarilor unguri, cari n'au depus la timpul său jurământul.

În ultima sesiune parlamentară s'au adus legii pensiilor o mulțime de schimbări, cari îmbunătățesc mult cu deosebire situația pensionarilor ardeleni. Astfel:

Fixarea drepturilor de pensie se va face în viitor de Consiliul de administrație a „Căsei generale de pensii“. Comisiunile regionale, cari stăvureau în trecut emolumentele pensionarilor au fost desființate. Procedura din trecut era și greoaie și costisitoare. Toate lucrările comisiunilor regionale erau prevăzute, și aproape în întregime schimbate de către Comisiunea Centrală. Astfel pensionarul spre a-și apăra dreptul era silit să-și ia avocat având astfel pe lângă întârzierea lichidării pensiei și cheltueli mari.

Apoi s'a căutat să se dea posibilitatea rectificării nedreptăților provenite parte în urma lacunelor legii noastre de pensii, parte în urma omiterii sau necunoașterii complicatelor dispozițiuni și formalități prescrise în legătură cu pensionarea.

Aceste neajunsuri au fost un izvor permanent de jalbe și agitații în rândurile pensionarilor.

Între aceste jalbe se numără și aceea a minoritarilor din Ardeal, funcționari s'au pensionari ai fostului stat ungar, cari la preluarea imperiului nu au voit să depună jurământ de credință statului român. Această chestiune datează de aproape 10 ani, și a fost continuu agitată de către partidul maghiar. Sub prima guvernare averescană s'au întocmit tablouri despre cei îndreptății, pregătindu-se chiar un proiect de lege. Chiar și guvernele liberale au promis soluționarea problemei, sub diferite pretexte ea a fost însă în continuu amânată. Conform tablourilor aflătoare la minister, făcute la timpul său de autorități și de partidul maghiar, numărul solicitanților era de 2000.

Prin noile dispozițiuni legale li se recunoaște dreptul de pensie acelor: cari nu au renunțat la cetățenia română, au locuit permanent în țară tot timpul dela preluarea imperiului încoaci, vor depune jurământul în decurs de 6 luni dela promulgarea noii legi. Pentru anii trecuți și până la 1 Ianuarie 1930 li se va acorda

pensiune numai pentru leafa de bază, fără adausuri. Koroana este socotită la un Leu. După calculele făcute totalul sumelor ce vor trebui plătite nu va atinge cifra de 40 milioane.

Numai dată fiind suma neimportantă a tuturor acestor favoruri, a putut să obție dl Dr. Romul Boilă, președintele Consiliului de administrație a „Căseii generale de pensii“, aprobarea dlui Ministru de finanțe, pentru înfăptuirea acestei legiferări.

La cele înșirate mai sus se reduce toată alarma tendențioasă și neserioasă dată de unele ziare din Capitală.

Chestiunea electrificării părților de sud ale Ardealului.

Sibiu, 25.

Electrificarea părților de sud ale Ardealului intră într'un studiu nou.

În 20 Septembrie a. e., Consiliul de administrație al „Asociațiunii comunelor din județul Sibiu pentru introducerea curentului electric în toate comunele“ care a luat ființă în baza legii comunale, sub presidenția dlui prefect Dr. Coriolan Ștefan a hotărât, pe lângă acceptarea ofertei înaintate în mod irevocabil de către „Societatea Generală de Electricitate din Berlin“ (pe scurt: A. E. G.), realizarea proiectului de electrificare întocmit de Prefectura județului Sibiu, în anul 1924, prin inginerul șef al serviciului apelor din Aiud (Rázkai J.)

Uzina electrică pe râul Cibin, care a fost concesionată de Minister în anul curent pe durata de 90 ani, este proiectată în așa fel, încât capacitatea ei să se poată mări prin introducerea apei din „Râul mic“ în albia „Râului mare“, prin închiderea văii „Râului mare“ în 2 locuri și prin instalarea mașinilor de rezervă peste 16.000 cai puteri

Lucrările se vor începe încă în acest an și se vor termina în timp de 2 ani. Ținem să amintim că, cu ajutorul închiderilor de văi susamintite se va deschide totodată și posibilitatea de a soluționa chestiunea ardentă a aprovizionării de mâine a orașului Sibiu cu apă potabilă, liberă de bacterii.

*

Acum câteva săptămâni s'a făcut cunoscut publicității, că societatea pe acțiuni „Seta“, sprijinindu-se pe un grup financiar din Elveția, a hotărât executarea construirii Uzinei electrice proiectată de 5 ani de zile, la Mediaș pentru care guvernul anul acesta a aprobat concesiunea prevăzută de lege pe durată de 45 ani, admitând

întrebuințarea gazului metan pentru producerea energiei de 5000 cai putere.

Cum ni se comunică societatea „Seta“ a intervenit la guvern ca să i se admită întrebuințarea gazului metan pentru producerea energiei până la 20.000 cai putere.

Prin realizarea celor două Uzine electrice va fi dată baza de a duce la bun sfârșit electrificarea teritoriului de sud al Ardealului sub condițiuni economice foarte avantajoase, natural în strânsă colaborare cu uzinele electrice deja existente la Sibiu, Sebeș, Sighișoara și Făgăraș dând totodată și ajutorul cuvenit multelor uzine electrice mici cu caracter local, cari de multă vreme nu mai sunt în stare a satisface nevoile locale.

Tratativele continuate în această direcție cu conducerea societății „Seta“, ne îndreptățesc a crede că cele două uzine mari vor colabora în bună înțelegere pentru prosperitatea economiei naționale.

H. Schöpp
subprefect.

A cincina scrisoare către plugari.

Sâmbătă, 21 Septembrie.

Plugari, îngrășași pământul!

O' plăcea, nu v'o plăcea, treaba d'voastră. Dar eu în pace n'am să vă las — când cu sfatul, când cu legea — până n'om ajunge să ridicăm producția agriculturii noastre la înălțimea la care au ajuns țările înaintate, cu care trebuie să luptăm pe marile piețe de vânzare.

Statul și Ministerul Agriculturii fac tot ce trebuie. Rămâne să facă și plugarul iarăș tot ce trebuie, ca să ne împlinim unii cu alții.

Acum Statul a dat câteva milioane de Lei ajutor Camerelor Agricole cari și-au pus în gând să ajute pe plugarii ce vor să îngrășe pământul lor cu îngrășăminte chimice, adică îngrășăminte de fabrică.

Astfel de îngrășăminte ale pământului se întrebuințează acolo unde îngrășămintele naturale (adică gunoiul vitelor) nu mai ajung.

Să dea Dumnezeu să le vedem și la noi întrebuințate peste tot, adică să nu se mai ajungă gunoiul vitelor!

Că tare ne batem joc de el astăzi!

Și nu ne dăm seama că în el — în acest gunoiu — se află aur curat.

Acelaș pământ al țării, cu aceiași plugari, cu aceleași unelte, cu aceleași ploi, ar produce cel puțin cu o treime mai mult, dacă l-am îngrășa la timp și regulat.

V'am spus acelaș lucru despre sămânța aleasă! Și tot așa e cu unealta bună: plug, mașină.

Iată deosebirea între plugarul luminat și plugarul neluminat: un spor de o treime dela sămânță, alt spor la fel dela îngrășăminte, altul dela unelte — v'a mai veni altul dela udatul cu apă din râuri

sau din izvoare — și producția țării se va îndoi. Azi se socotește pe 900 kgr. grâu la hectar, mâine se va putea socoti pe 1800 kgr.!

Și tot așa cu porumbul, orzul, fructele și cealaltă. Dealtfel țările înaintate socotesc pe 2000, 2200 kgr. la hectar și chiar mai mult.

Dă dați socoteala ce-ar însemna acest spor pentru țară? O viață nouă, o viață de belșug și pentru plugari, dar și pentru negustori, meseriași, fabricanți — cari ar avea și ce vinde și cui vinde.

Statul face jertfe: a destina peste 200 de milioane Lei pentru ajutorarea alegerii seminței; acum vine cu alte milioane pentru încurajarea întrebunțării îngrășămintelor; pentru anul viitor va face comenzi de toate uneltele și mașinile irebuincioase agriculturii; și ne batem capul, cu ingineri de meserie, cum să întrebunțăm apa din râuri și din pământ la udatul (irigație) câmpului.

Dar fără ajutorul sufletului plugarului, fără frământarea minții lui și fără truda vredniciei lui, nu ajungem la țintă, orice legiuire am face și oricât ar cheltui Statul.

De aceea, n'am să vă las în pace...

* * *

Și acum să viu la îngrășămintele.

Dacă ajutam răspândirea „îngrășămintelor chimice“, asta nu înseamnă că pun preț mai mare pe ele decât pe gunoiul vitelor.

Nu am puteri destule să fac pe plugari să-l întrebunțeze cu lăcomie. Și orice vor vrea să zică, mă gândesc cum să-i silesc pe cei îndărădnici să nu-l mai arunce în foc ori în apă, că ei nu se păgubesc numai pe ei, ci și țara pe care o lipsesc de un spor în avutul ei.

Țările străine aduc cu vapoarele gunoiul de pasări de prin America și-l vând cu kilogramul, ca pe pâine, la plugarii lor.

Căci pâinea pământului este gunoiul. De unde crezi că are să crească grâul și porumbul, și hostonul și strugurele plin de zahăr? Suge și el din viața pământului cum sugă pruncul dela sânul mamei. Iar dacă mama nu se hrănește, ce vrei să mai sugă pruncul?

Și toată hrana, tot mustul, toată pâinea care hrănește pământul, că și el la rândul său să poată hrăni holdele, se cuprinde în acest gunoiu, pe care d-ta, plugarul, îl arunci în foc ori în apă!

Un pumn să pui la cuibul de pepeni, ori de porumb (păpușoi) — și ai să vezi cum se cunoaște: crește firul gros și negru și face rodul gras și puternic — pe când alături, cei fără gunoiu se ofilește galben și pipernicit.

Sunt și locuri destul de grase cari dau roade multumitoare și fără îngrășămintele. Dar sunt prea puține în țară. Și — apoi și — acolo nu trebuie risipit îngrășământul, căci e bun la grădinărie, ori se vinde în alte părți. La noi, mai nu e teren, care să nu fie primitiv de îngrășământ și să nu dea spor la recoltă destul de mare, pentru a răsplăti osteneala și cheltuielile.

Gunoiul drege și pământurile ușoare, nisipoase și pe cele grele, lutoase.

Pe cele nisipoase le leagă mai bine, le răcorește, le ține umezeală; iar pe cele lutoase sau argiloase le face din reci mai calde, din tari mai afânate și din îmbăcsite mai aerisite.

Pentru ca gunoiul să-și dea toată puterea, se cere să fie potrivit după felul pământului și felul plantei.

Pământurile ușoare, adică cele nisipoase, chișeioase și văroase se gunoiesc mai des, la 2—3 ani, dar câte mai puțin: 30—40 căruțe la ha. Pământurile grele sau argiloase se gunoiesc mai rar, cam la 4—5 ani, dar mai bogat: 50—100 care la hectar.

Apoi unele plante, ca: porumbul, sfecla de vite, borceașul, meiul și altele suferă bălegarul mai în fire (mai păios, pe jumătate putred); iar altele cum sunt: cartofii, sfecla de zahăr, tutunul, cânepa, cer bălegarul bine putrezit.

Gunoiul nu trebuie însă pus nici când e prea proaspăt, adică neintrat în putrezire, nici când e prea trecut, (că și pierde puterea).

Sunt și plante cari nu suferă gunoiera proaspătă: grânele, mazărea, trifoiul, cicoarea; lor le priește în al doilea sau în al treilea an după gunoie.

E bine să cărați gunoiul când nu prea e de lucru: toamna, după terminatul semănăturilor, sau iarna pe zăpadă.

Gunoiul de grajd este o curată bogăție la casa plugarului. Cei cari îl pricep prețului îl strâng până și de pe drumuri! Dar din această bogăție se pierde mult, dacă gunoiul nu este așezat cu îngrijire pe o arie, bine băătorită. Bine este să nu se piardă mustul gunoiului.

Gospodarul bun așează un butoiu alături de grămadă, așa ca să se poată face scurgerea mustului, într'ânsul. Are multă hrană pentru plante și e bun mai ales pentru livezile de nutrețuri, amestecat cu apă, ca să nu le ardă.

Desigur că o să râdeți — dacă vă spun că în țările înaintate plugarii plătesc scump, chiar necurățenile din latrine (adică privăți — să fie cu terțaciune), căci servesc ca îngrășământ foarte puternic, amestecat cu var, să-i ia mirosul nesuferit.

Iar în Germania, grădinarii din apropierea orașelor plătesc scump apa care curăță canalurile și pe cari inginerii o abat să le ude și să le îngrășe pământul.

Se mai întrebunțează apoi așa numitele îngrășămintele verzi.

Ingrășămintele verzi nu prea sunt cunoscute la noi. Totuși, au foloasele lor: după ce ai cules prima recoltă (de grâu, de orz și altele) se seamănă mazăre sau lupin, trifoi, etc.

Când e aproape să înflorească, se ară și se îngroapă sub brazdă. Cu chipul acesta pământul s'a ținut umbrit și reavăn, buruienile au fost înăbușite, iar putrezirea verziturii îngrășe pământul.

Pentru îngrășămintele verzi se aleg anume plante cari nu sărăcesc pământul, ci din contră îi mai adaugă ceva: un fel de hrană sorbită din aier, și care se cheamă azot. — Astfel de plante sunt cele cari fac floarea ca fluturele: mazărea, lupinul, trifoiul, luțerna. Trifoiul și luțerna se îngroapă în anul din urmă când se răresc.

Rădăcina acestor plante cuprinde niște bulbițe sau umflături: aci s'a adunat un îngrășământ numit azot, pe care astfel de plante îl sorb din aier gata.

Și acum să venim și la îngrășămintele chimice, pe cari le încurajează Ministerul de Agricultură. — În vechiul Regat nu se prea obișnuiesc — mai mult în Banat și Ardeal — unde și plugăria este mai înaintată. — Li se mai zice: îngrășămintele artificiale sau mai pe românește: gunoi de fabrică.

Cenușa, ca să începem cu ea, cuprinde un fel de săruri, cari topite în apă, sunt supte de rădăcină și purtate în trupul plantei ca să-l crească, să-l întărească, să-i sporească rodul.

Sunt multe feluri de săruri în cenușe: calce (var), potasă (leșie), fosfor, fier, pucioasă și altele. — Fiecare din acestea intră în hrana plantei, dar mai ales calcea (sau var), fosforul, potasa și azotul.

Din nenorocire tocmai acestea se găsesc în pământ în porții mai mici (fier și pucioasă se găsesc berechet în praf mărunț). — Trebuie cercetat care din ele lipsește, ca să dăm ce trebuie.

Gunoii de grajd le cuprinde pe toate. — Deaceea, tot el săracul, rămâne mai bun. — Dar când nu se ajunge, luăm gunoi de fabrică, adică — îngrășămintele chimice. — Acestea nu le cuprind pe toate. — Deaceea nu e bine să-le cumperi și să-le asvârți cu ochii închiși. — Trebuie întâiu cercetat pământul; aceasta se cheamă: analiza pământului și n'o pot face decât agronomii și plugarii învățați. După ce se cunoaște ce anume lipsește pământului, atunci se caută fabrica și îngrășământul chimic, care se potrivește.

Afară de cenușe sunt și alte multe îngrășămintele chimice.

1. Când lipsește azotul, se întrebunțează: a) Cianamida de calciu, care se fabrică la Dicioșanmărtin, se pune cam 150 kgr. la hectar (2 săptămâni înainte de semănat); b) Silitra sau salpetru, cam 100—150 kgr. la ha. (primăvara); c) Sau sulfat de amoniu (rămășițe dela gazul de luminat orașele); se pune toamna pe pământuri mai ușoare, 80—100 kgr. la ha.

2. Dacă din pământ lipsește azotul și fosforul, se îngrășe cu: făină de oase, făină de pește, făină de carne — mai ales toamna.

3. Dacă lipsește fosforul, cumperi: a) Suprafosfate, cari se fabrică la Mărășești și Baia-Mare (300—400 kgr. la ha., mai ales primăvara); b) Sau zgura lui Thomas (rămășițe dela fabricația fierului: 600—800 kgr. la ha. pe pământuri mai ușoare).

4. Ca îngrășămintele cu potasă — afară de cenușe — se întrebunțează niște săruri scoase din oene în Germania.

* * *

Și acum, frate plugar, odihnește-ți nițel limba, că s'o fi sucit în gură cu astfel de cuvinte neobișnuite.

Dar ia pune-ți din nou mintea la lucru: D-tale și se pare astea bazaconii!

Ei bine, cu bazaconii astea ne bate ameteanul, care ne trimite de-acolo dela el, aici în țara noastră, grâul lui mai ieftin ca grâul nostru, măcar că se încarcă la cheltueli cu transport, de peste 9 mări și 9 țări.

Fiindcă ele sunt doftoria pământului, și acolo plugarul e un fel de doftor al pământului: îl încearcă, îl cercetează, vede ce-i lipsește; și ce-i

trebuie, aceia îi dă; a ajuns să-i comande pământului: „Fă-mi marfa cutare, că ce-ți lipsește îți dau eu“!

Incheind, zic: Plugarii luminați, întrebunțaji îngrășămintele chimice, dacă nu mai vă ajung îngrășămintele dela animale. — Dar înainte de a le întrebunța, analizați pământul prin Camerele Agricole, să vedeți ce-i lipsește; ca numai aceea să-i dați.

Plugarii cari ați mai întârziat, grăbiți pasul, întrebunțând gunoiul până la ultimul pic. Gunoiul este aur, care vă îmbogățește și pe voi și îmbogățește și Țara.

I. Mihalache

Ministrul Agriculturii.

Situația.

Situația pieței este absolut paralizată. Nici o posibilitate de afaceri și nici o urmă de îndreptare nu se arată pentru moment. În porturi se lucrează din greu, chiar și noaptea. Cu toate acestea lumea nu crede într'o înviorare mai intensă ce eventual ne-ar putea veni de pe urma exportului ce se desfășoară cu o intensitate nevăzută de multă vreme prin porturile noastre. Prețurile extrem de scăzute la cereale și sarcinile enorme ce apasă toată lumea sunt elementele cari provoacă desorientarea și pesimismul ce ne stăpânesc în prezent.

Lipsa de transacțiuni este foarte mare peste tot, și cu deosebire în bursă. Aici lipsa aceasta de transacțiuni este principala cauză că cursurile sunt complet dărâmate și se macină continuu.

Rezistă încă, înregistrând scăderi în tempo mai domol: Banca Națională, Băncile mari din Capitală, Albina-Sibiului, Letea, Buhuși, STB., Asigurările, Societățile forestiere, Petroliferele străine.

Au suferit rupturi de prețuri: Creditul Minter și IRDP. cu deosebire de când s'a lansat vestea că statul le-a pus sula în coaste pentru redevențele ce le are de încasat, gest care a fost considerat de public ca un act politic.

Clădirea Românească numai în urma simplei presupuneri că plalatul în valoare de 60,000,000 Lei clădit în vara aceasta nu va da rezultatele așteptate.

Scăderea Reșiței a început mai pronunțat după apariția articolului din numărul ultim al „Revistei Economice“. Acest articol foarte potrivit plasat și adânc simțit, oglindește toată mâhnirea și revolta acționarilor față de conducătorii societății „Reșița“. Este o coincidență semnificativă.

Foarte mult încercat este și Creditul Industrial. Unii pun această scădere în legătură cu declarațiile făcute de dl Aristid Blank unui ziar

din străinătate, că guvernul are datoria de a crea un nou Credit Industrial, deoarece cel vechiu nu mai corespunde misiunii sale. Apropos de aceasta, un director dela o mare bancă, zâmbind mi-a spus că este foarte just ce s'a susținut. Creditul Industrial vechiu a avut menirea să scape Banca Românească de industriile ce erau o sarcină în spinarea ei. Acum guvernul va trebui să creeze unul nou cu menirea de a scăpa și Banca Blank de buclucurile ei industriale.

Rentele se țin destul de bine.

Pe piață a apărut un nou soi de rente: Pentru despăgubirile petrolifere, date de guvern societăților petrolifere. Spre deosebire de cele existente pe piață, cu dobândă fixă și trageri la sorți, aceste rente plătesc anual o anuitate anumită — cuprinzând amortizarea din capital și dobânda anuală — urmând ca după trecerea a anumiți ani să fie anulate. Cursul acestora este de 22⁰/₁₀.

București.

Remizier.

CRONICĂ.

Necrolog. *Constantin Radu* „Boerescu“, cassierul băncii „Mărgineana“ din Potana-Sibitului a încetat din viață la 20 ani.

— *Pachomiu Pop*, protopop, membru fondator și al Consiliului de administrație la „Banca Poporală“, Dej, a încetat din viață în etate de 67 de ani.

*

Membri ai Consiliului superior al Cooperației au fost aleși următorii: pentru Ardeal: d-nii canonic Stefan Roșianu, Blaj; Dr. Hans Hedrich, deputat, ca reprezentant al cooperativelor săsești și Coloman Garda, ca reprezentant al cooperativei maghiare „Hangya“, Aiud; pentru Basarabia: dl D. Ghenzul; pentru Dobrogea: dl N. Georgescu-Tulcea; pentru Moldova: dl Panait Popoviciu; pentru Muntenia: d-nii I. Mareș și Gh. Dumitrescu-Bumbești și pentru Oltenia dl Ilie Martin.

*

I. R. D. P. (Industria Română de Petrol) marea societate de petrol, București cu capital de Lei 750 mil., și-a suspendat plățile. Acțiunile ei de Nom. Lei 500 au scăzut la bursă la Lei 210.

*

Fabricațiunea automobilelor și a filmelor de cinematograf au fost monopolizate în Spania. Prin introducerea monopolului din urmă va fi păgubită America cu circa 600.000 Dollari anual.

Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României

Extragem din ultima situațiune sumară, dela 14 Septembrie 1929, a Băncii Naționale următoarele poziții:

Activ	Lei
Aur în țară și străinătate	8.760,071.495
Devize	6.015,808.373
Monetă divizionară	4,491.804
Portofoliul comercial	9.106,798.978
Imprumut. pe efecte publ., warante etc.	639,050.267
Datoria Statului	3.958,659.838
Avansuri temporare Tezaurului	1.841,480.069
Efecte publice	631,417.080
Fond. de pens. și asistență pt. personal	108,162.461
Imobile	381,232.743
Mobilier și mașini de imprimerie	61,272.330
Cheltuieli de administrație	120,515.972
Efecte și avansuri rambursat prin Stat	1.671,850.000
Argint—Lingouri și monete	6,445.965
Conturi diverse	2,268,698.746
Totalul activelor	35.874,956.021

Pasiv	Lei
Capital	600,000.000
Fonduri de rezervă diverse	701,380.407
Bilete B. N. R. în circulațiune	20.682,050.556
Conturi curente și recepise la vedere	10.793,434.042
Dobânzi și beneficii diverse	225,042.352
Conturi diverse	2.663,048.664
Raportul între stocul de aur și angajamente	27·83 ⁰ / ₁₀
Raportul între stocul total și angajamente	46·62 ⁰ / ₁₀

Taxa: { Scont 9¹/₂⁰/₁₀
Dobânda 10¹/₂⁰/₁₀

Concurs.

Subsemnatul institut publică prin această concurs pentru ocuparea unui post de

Contabil-diriginte

pentru nou înființându succursală din comuna Bandul de Câmpie.

Reflectanții vor trebui să producă un certificat de absolvirea unei școli superioare de comerț sau academii, precum și unul de praxă bancară de cel puțin 5 ani.

Ofertele cu indicația pretensiunilor de salar, sunt a se înainta cel mai târziu până la 15 Noiembrie 1929, iar postul se va ocupa cel mai târziu la 1 Decembrie 1929.

Se observă să reflectantul va avea locuință în edificiul băncii.

Reghin, la 24 Septembrie 1929.

„MUREȘIANA“
institut de credit și economii
Reghin.